

Maria Iztueta Altuna

*Baliarrain,
Gipuzkoa
(1931)*

Aurkibidea

Biografia

Baliarraingo
Errementarietxeberri
baserrian jaio zen; aita
bertakoa zuen eta ama,
berriz, Lazkaokoa. Eskolan
Baliarrainen ibili zen, baina
Legorretan eta Alzagan
ere ibili zen maisu
partikularrekin. 16 urte
zituela Idiazabalera joan zen
taberna batean lan egitera;
goizetan tabernan aritzen
zen eta arratsaldeetan,
berriz, josten ikasten. 22 urte
zituela Idiazabalera ezkondu
zen.

Zintak

BAL-002

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2011-10-26
- **Iraupena:** 57 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Amona joaten zitzaien baserriko lanetan laguntzera

- **Erref:** BAL-002/005
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:03:11. **Bukatu:** 00:04:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Errementarietxeberri baserrian morroia izaten zuten. Zortzi anai-arreba bizi izan ziren, izan ere bere aurreko ahizpa eta ondorengo anaia umetan hil ziren. Gogoan du amona joaten zela baserriko lanetan laguntzera: babarruna biltzen, arropak konpontzen... Zaharrenen arropa txikiagoentzat. Dena aprobetxatzen zen.

2. Sagarrak saltzera Donostiara, Bretxara

- **Erref:** BAL-002/008
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:05:46. **Bukatu:** 00:08:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Amak soroan ere lanean jarduten zuen. Gero sagarrak eta barazkiak saltzera joaten zen azoketara: Ordiziara, Tolosara, Donostiara... Bi zaldi kargatuta eramaten zituzten gaiak Ikaztegietako geralekura eta handik trenez Donostiara, Bretxara. Gerora karroa erosi zuten eta txabolatxo bat ere egin zuten, hura gordetzeko. Bera gutxitan joan izan zen feriara, etxean bazuen nahikoa lan eta.

3. Baserrian lana "buruz gainetik"

- **Erref:** BAL-002/009
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:08:20. **Bukatu:** 00:09:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Abereak izaten zituzten etxean (txerriak, oiloak, untxiak...) eta nahikoa lan izaten zuen haiek gobernatzen. Txerriak basora eramaten zituzten, gaztainak eta ezkurak jatearren eta haiek zaintzen ibili behar. Ganaduak ere zaindu egin behar, jetzi... Lana "buruz gainera" izaten zuten. Aitak esaten zien San Migeletatik Domu santu eguna bitarte atsedenik gabe lan egin behar zutela.

4. Inguruko herrietako festetara joateko aukera gutxi

- **Erref:** BAL-002/010
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:09:48. **Bukatu:** 00:11:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

San Migeletan Altzagan eta Gaintzan festak izaten ziren. Orduan jaietan bakarrik egiten zen festa. Inguruko herrietara joateko aukera handirik ez zuten eta festara gutxi joan zela dio. Altzagara gehiago joaten ziren Gaintzara baino.

5. Baliarraingo baserriak

- **Erref:** BAL-002/011
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:11:22. **Bukatu:** 00:12:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baliarrainen garai batean 20 etxe inguru zeuden; baserriak izendatzen ditu.

6. Pilotan, korrika edo haritzen poxpolinekin jolasean

- **Erref:** BAL-002/013
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:12:47. **Bukatu:** 00:14:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Igandeetan bi meza egoten ziren. Arratsaldean bezperetara joatea derrigorrezkoa izaten zen. Gero eliza inguruan ibiltzen ziren jolasean, korrika edo pilotan. Pilotan "a fueras". "Al corro de las patatas". Kanikekin edo haritzaren poxpolinekin ere jolasten zuten umeek.

7. Neguan inaurkina bildu behar

- **Erref:** BAL-002/014
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:14:40. **Bukatu:** 00:15:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Neguan inaurkina biltzen zen: orbela bildu eta etxera ekartzen zen. Garo garaian garotara. Metan jartzen zuten garoa, orbela gordetzeko ere lekua behar izaten zen eta.

8. Garai bateko Baliarrain: eliza, eskola, apaiz-etxea...

- **Erref:** BAL-002/016
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:15:38. **Bukatu:** 00:17:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Baliarrainen eliza, kontzejua (udaletxea) eta eskola zeuden. Eskola eta udaletxearen artean etxebizitza zegoen. Ordiziatik joaten zen maistra eta bertan pasatzen zuen astea. Eskola azpian frontoia. Eskola gainean beste bizitza bat zegoen eta han maisua egoten zen. Apaiz-etxea eta ondoko baserrian ostatua. Gaur egun etxeak egin dira, baina lehen baserriak bakarrik zeuden.

9. Gerra sasoian soldaduak baserriko lanetan laguntzera

- **Erref:** BAL-002/018
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:20:36. **Bukatu:** 00:22:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra sasoian soldaduak joaten zitzaizkien Alegiatik baserriko lanetan laguntzera, jateko edo diru truk. Ez zegoen aurrerapenik eta dena eskuz egin behar. Laiekin ibiltzen ziren lurra bueltatzen. Auzolanean egiten ziren zenbait lan.

10. Legorretara eta Altzagara, klase partikularretara

- **Erref:** BAL-002/020
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:22:31. **Bukatu:** 00:24:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Zazpi urte ingururekin hasi zen eskolan. Lehenengo irakurtzen ikasi behar. Negu partean Legorretako maisu batengana joaten ziren klase partikularretara. Altzagara ere joaten zen. Gaztelaniaz ikastea kostatu egiten zitzaion eta behin maisuak zigortu egin zuen. Beranduago irten arren, bere lagunak bidean harrapatu zituen Baliarrainera orduko. Berari ez zitzaion tokatu, baina makilarekin jo ere egiten zuen maisuak.

11. Legorretara eskolara, litro esnea eta ogitartekoarekin

- **Erref:** BAL-002/022
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:25:06. **Bukatu:** 00:26:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Maisuak behin zigortu egin zuen. Beranduago irten arren, korrika joan eta lagunak bidean harrapatu zituen Baliarrainera orduko. Legorretako klase partikularretara joaten zenean, litro bat esne eta ogitartekoa eramaten zituen, bertan bazkaltzeko. Litro esnea postariari eramaten zioten eta hark basokada bat esne ematen zien.

12. Uda partean eskolara gutxiago, baserrian lan asko zegoelako

- **Erref:** BAL-002/024
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:26:47. **Bukatu:** 00:27:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Negu partean egunero joaten zen eskolara, baina uda aldean baserrian lan asko egoten zen. Bera zen zaharrena eta lan gehienak berarentzat izaten ziren. Umetan, amak nola egiten zuen ikusita, oilaloka arrautza txitatzen nola eduki zuen.

13. 16 urterekin Idiazabalera, tabernako lanetan laguntzera

- **Erref:** BAL-002/026
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:27:59. **Bukatu:** 00:29:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Neskameak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

14-15 urtera arte ibili zen eskolan. Amak Idiazabalgo batekin harremana zuen eta 16 urte ingururekin hari tabernako lanetan laguntzen hasi zen goizetan. Arratsaldeetan josten ikastera. Neguan, baserrian lan gutxiago zegoenez, Idiazabalen geratzen hasi zen pixkanaka.

14. Idiazabalgo Nati tabernan lanean

- **Erref:** BAL-002/028
- **Iraupena:** 0:03:23. **Hasi:** 00:29:41. **Bukatu:** 00:33:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Idiazabalgo plazan zegoen Nati tabernan jardun zuen lanean. Zer lan egiten zituen. Bertako lantegiko jendea joaten zen bazkaltzera. Larunbat edo jai iluntzeetan txistua edo soinu-jotzaileraren bat egoten zen Idiazabalen. Urtean behin 'Ministro' soinu-jotzailea jartzen zuten. Baserriko bizimoduarekin alderatuta, desberdina zen Idiazabalgoa.

15. Arratsaldeetan josten ikasten

- **Erref:** BAL-002/029
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:33:04. **Bukatu:** 00:34:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Baserriko jendearen eta herrikoen arteko aldea. Arratsaldeetan josten ikastera joaten zen Idiazabalen. Tertulian egoten ziren. Makina erabiltzen ikasi zuen pixka bat. Amak ere bazeukan josteko makina.

16. Osaba Teruelen hil zen frontean

- **Erref:** BAL-002/035

- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:46:37. **Bukatu:** 00:48:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

Gerra hasi zenean, bost urte zeuzkan. Hegazkinak ikusi zituztela dio. Osaba Teruelen hil zen frontean eta gogoan du kaxa zuri batean ekarri zutela eta udaletxera joan zela amonarekin hura ikustera.

17. Gerraosteko errazionamendua; horman zuloa, uzta gordetzeko

- **Erref:** BAL-002/036
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:48:03. **Bukatu:** 00:51:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerraosteko errazionamendua; ogi beltza, "boniatoak", gogortutako olioak... Osaba alondegian egoten zen eta haren bitartez lortzen zuen amak olioak. Jendea errotara gauez joaten zen. Etxean zuloa egin zuten horman, uzta gordetzeko, etxea miaztera etortzen ziren eta. Estutasunak pasatzen zituzten.

18. Jaietako otordua

- **Erref:** BAL-002/039
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:53:50. **Bukatu:** 00:55:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Andra marietan izaten dira Baliarraingo jaiak. Orendaingoak ere bai. Senideak joaten ziren eta bezperatik hasten ziren prestatzen. Garai batean oilaskoak saldu egiten ziren, baina ez zegoen ohiturarik etxean jateko. Ze jatordu izaten zen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com